

PREZES
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI
KRZYSZTOF KWIATKOWSKI

KAP.411.001.02.2015

D/15/505/KAP

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	D/15/505/KAP, Realizacja przez podmioty wykonujące zadania publiczne obowiązku dostosowania ich stron internetowych do potrzeb osób niepełnosprawnych.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Administracji Publicznej
Kontroler	Wojciech Winkiel, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 94262 z dnia 18 czerwca 2015 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Ministerstwo Zdrowia (dalej: Ministerstwo lub MZ), 00-952 Warszawa. ul. Miodowa 15.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Marian Zembala – Minister Zdrowia. Wcześniej, od 18 listopada 2011 r. do 15 czerwca 2015 r. Ministrem Zdrowia był Bartosz Arłukowicz.
Okres objęty kontrolą	Od 31 maja 2012 r. do dnia zakończenia czynności kontrolnych (10 lipca 2015 r.).

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie¹ działalność Ministra Zdrowia w zakresie objętym kontrolą.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Minister Zdrowia podjął działania w celu dostosowania strony internetowej Ministerstwa – www.mz.gov.pl do potrzeb osób niepełnosprawnych. Strona www.mz.gov.pl spełnia wymagania w zakresie zapewnienia dostępności informacji publikowanych na stronach internetowych Ministerstwa do potrzeb osób niepełnosprawnych określone w załączniku nr 4 do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 12 kwietnia 2012 r. w sprawie Krajowych Ram Interoperacyjności, minimalnych wymagań dla rejestrów publicznych i wymiany informacji w postaci elektronicznej oraz minimalnych wymagań dla systemów teleinformatycznych² (dalej: rozporządzenie KRI).

W serwisie www.mz.gov.pl zidentyfikowano dobre praktyki polegające m.in. na zastosowaniu dobrze opracowanej struktury nagłówkowej, która ułatwia przeglądanie stron internetowych serwisu osobom niewidomym i słabowidzącym, korzystającym z serwisu za pomocą czytnika ekranu.

Zidentyfikowane w trakcie kontroli problemy związane z dostępnością informacji dla osób z niepełnosprawnością zostały w trakcie kontroli usunięte.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje dla niniejszej kontroli następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku gdy nie zostały spełnione kryteria dla oceny pozytywnej i negatywnej stosuje się ocenę opisową.

² Dz. U. z 2012 r., poz. 526 ze zm.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Działania w zakresie dostosowania stron internetowych Ministerstwa do Standardu WCAG 2.0

Działania w celu zapewnienia dostępności stron internetowych Ministerstwa zgodnie z wymaganiami określonymi w § 19 rozporządzenia KRI

Opis stanu faktycznego

Ministerstwo zarządza 11 stronami internetowymi³, zbudowanymi w ramach realizacji odrębnych projektów w oparciu o różne systemy zarządzania treścią CMS⁴ (poza www.mz.gov.pl i www.bip.mz.gov.pl, które są zarządzane w oparciu o jeden system CMS).

(dowód: akta kontroli, str. 7-17)

Minister, zarządzeniem z dnia 23 grudnia 2009 r. w sprawie ustalenia regulaminu organizacyjnego Ministerstwa Zdrowia⁵ określił zadania Biura Prasy i Promocji, w tym m.in. zadanie dotyczące zarządzania stroną internetową i jej aktualizacją. W zarządzeniu Nr 1 Dyrektora Generalnego MZ z dnia 19 stycznia 2011 r. w sprawie ustalenia wewnętrznego regulaminu organizacyjnego Biura Prasy i Promocji określono podstawowe zadania Wydziału Promocji i Internetu, tj. zarządzanie stroną internetową MZ i jej aktualizacja, weryfikacja oraz przebudowa struktury serwisu internetowego, pozyskiwanie i redagowanie informacji, komunikatów oraz zasad ich publikowania na stronach internetowych Ministerstwa.

(dowód: akta kontroli, str. 47-54)

Na stronie głównej Ministerstwa Zdrowia www.mz.gov.pl w części nagłówkowej w prawym rogu znajduje się ikona (rysunek oka) pozwalająca na przełączanie się na stronę o podwyższonym kontraście. Ikona znajduje się na stronie głównej i podstronach zawsze w tym samym miejscu i jest zawsze widoczna pozwalając na uruchamianie wersji alternatywnej⁶ serwisu – zachowującej wysoki kontrast w stosunku do tła, posiadającej dodatkowe wyróżnienia, zmianę wyglądu niektórych elementów nawigacyjnych.

W ramach przygotowania Ministerstwa do realizacji nowych obowiązków i zadań wynikających z § 19 rozporządzenia KRI podjęto następujące działania:

- audytor zewnętrzny na zlecenie MZ dokonał dwukrotnego⁷ audytu strony internetowej urzędu (www.mz.gov.pl),

³ tj.: www.mz.gov.pl, www.bip.mz.gov.pl, <http://pakietonkologiczny.gov.pl/>, <http://pakietkolejkowy.gov.pl/>, <http://www.invitro.gov.pl/>, <http://zdrowie.gov.pl/>, <http://dziennikmz.mz.gov.pl/booktabs.html>, <http://bil.aptek.pl/servlet/bil/start>, <http://www.studiapomostowe.mz.gov.pl/>, <http://www.geriatrya.mz.gov.pl/>, <http://inwestycje.mz.gov.pl/>.

⁴ ang. *Content Management System* - System zarządzania treścią umożliwiający osobom, które nie są informatykami łatwe tworzenie i publikację treści na stronach www.

⁵ Dz. Urz. MZ z 2009 r. Nr 13, poz. 68.

⁶ Wersja alternatywna strony internetowej, jest elementem wspomagającym dostępność treści. Rozwiązuje m.in. kwestię zachowania odpowiedniego kontrastu w serwisie, w którym niemożliwe jest uzyskanie odpowiednio kontrastowego zestawienia kolorów pomiędzy tekstem i elementami serwisu a jego tłem.

⁷ Raport z audytu dostępności serwisu przeprowadzonego w dniu 20 marca 2014 r. oraz Raport z audytu dostępności serwisu po wdrożeniu uwag przez Wykonawcę, przeprowadzonego w dniach 1 – 2 kwietnia 2014 r.

- wyznaczono osoby odpowiedzialne za publikację treści oraz wprowadzono dwustopniowy mechanizm publikacji treści (informacja jest przygotowywana przez komórkę merytoryczną, a następnie publikowana przez redaktora – pracownika Biura Prasy i Promocji),
- przeszkolono redaktorów stron internetowych Ministerstwa w zakresie zapewnienia dostępności stron dla osób niepełnosprawnych.

(dowód: akta kontroli, str. 7-17, 27-46)

W pierwszym raporcie z audytu zewnętrznego w zakresie dostosowania serwisu Ministerstwa www.mz.gov.pl do Standardu WCAG 2.0⁸ oceniono, że na dzień 20 marca 2014 r. wersja beta serwisu MZ spełniała 15 kryteriów z 36 wymienionych w Standardzie oraz przedstawiono rekomendacje dotyczące rozwiązania występujących błędów. Rekomendacje te zostały przekazane podmiotowi zajmującemu się utworzeniem serwisu na rzecz Ministerstwa, w celu wdrożenia usprawnień. W drugim raporcie z audytu zewnętrznego z dnia 2 kwietnia 2014 r. zostały wskazane i opisane błędy dostępności serwisu wynikające z niespełnienia wytycznych Standardu WCAG 2.0 (serwis nie spełniał 11 kryteriów, za których wdrożenie odpowiadał wykonawca). Raport został przekazany firmie zajmującej się tworzeniem serwisu MZ i został wykorzystany do wdrożenia usprawnień. Dyrektor Biura Prasy i Promocji Pan Krzysztof Bąk wyjaśnił, że *nowe rozwiązania wprowadzane do serwisu były na bieżąco konsultowane ze specjalistami z dziedziny dostępności serwisów internetowych. Ostatecznie wypracowano rozwiązania, które spełniały wymagania WCAG 2.0.*

(dowód: akta kontroli, str. 7-17, 27-46)

Zadania z zakresu zarządzania treścią na stronie www.mz.gov.pl wykonuje pięć osób, w tym redaktor – osoba posiadająca uprawnienia do wprowadzania i zatwierdzania treści na stronie oraz cztery osoby posiadające uprawnienia, nadane przez redaktora (lub przez przedstawiciela dostawcy zewnętrznego serwisu) do modyfikowania treści w serwisie.

Zadania z zakresu dostępności strony internetowej www.mz.gov.pl wykonuje wykonawca zewnętrzny, który odpowiada za zapewnienie technicznej dostępności strony⁹ na poziomie 99,7%. W okresie od 1 stycznia do 30 czerwca 2015 r. dostępność ta wyniosła 99,94%.

(dowód: akta kontroli, str. 8-9, 14-15)

Redaktorzy serwisu w okresie objętym kontrolą uczestniczyli w dwóch szkoleniach dotyczących zarządzania treścią na stronach internetowych oraz dostosowania treści na stronach internetowych do potrzeb osób niepełnosprawnych.

(dowód: akta kontroli, str. 7-17)

Wydatki Ministerstwa na stworzenie i dostosowanie strony internetowej www.mz.gov.pl do wymogów dostępności dla osób niepełnosprawnych określonych w rozporządzeniu KRI oraz audyty zewnętrzne serwisu w powyższym zakresie wyniosły w okresie 2013 r. – 30 czerwca 2015 r. 167,8 tys. zł¹⁰, co stanowiło 72,3% wszystkich wydatków Urzędu związanych z rozwojem i utrzymaniem technicznym ww. serwisu (232,0 tys. zł).

⁸ Zwany dalej Standardem.

⁹ Techniczna dostępność tj. suma przerw w dostępie do strony internetowej w skali roku.

¹⁰ W tym kwota 7,8 tys. zł dotyczyła przeprowadzonych audytów zewnętrznych.

Ministerstwo nie występowało i nie otrzymało w okresie objętym kontrolą dodatkowych środków z budżetu państwa na realizację działań związanych z zapewnieniem dostępności stron internetowych dla osób niepełnosprawnych.

W okresie objętym kontrolą do Ministerstwa nie wpłynęły skargi związane z dostępnością strony internetowej Ministerstwa www.mz.gov.pl dla osób niepełnosprawnych.

(dowód: akta kontroli, str. 7-17)

2. Zapewnienie dostępności informacji dla osób niepełnosprawnych

Zgodnie z § 19 rozporządzenia KRI podmioty realizujące zadania publiczne mają zapewnić w systemie teleinformatycznym służącym do prezentacji zasobów, spełnienie przez ten system wymagań Standardu WCAG 2.0, z uwzględnieniem poziomu AA, określonych w załączniku nr 4 do rozporządzenia KRI¹¹. Wymagania w zakresie dostępności informacji w serwisach internetowych dla osób niepełnosprawnych powinny być spełnione nie później niż w terminie 3 lat od dnia wejścia w życie rozporządzenia, tj. od 31 maja 2015 r. (§ 22 rozporządzenia KRI). W systemie teleinformatycznym podmiotu służącym do realizacji zadania publicznego należy zapewnić spełnienie wymagań dla czterech zasad: **postrzeganie, funkcjonalność, zrozumiałość i kompatybilność**. W załączniku nr 4 do rozporządzenia KRI dla każdej z tych zasad określono wymagania, które uszczegółowione są poprzez wskazane pozycje Standardu WCAG 2.0 i określenie wymaganego poziomu A lub AA.

Zasada 1 Postrzeganie

Opis stanu faktycznego

Zgodnie z zasadą postrzegania informacje oraz komponenty interfejsu użytkownika muszą być przedstawione użytkownikom w sposób dostępny dla ich zmysłów.

W załączniku nr 4 do rozporządzenia KRI wskazano cztery wymagania, które mają zostać spełnione w tym obszarze (1.1, 1.2, 1.3, 1.4) – zostały one następnie rozpisane w ww. załączniku na 12 pozycji¹² z określeniem wymaganego poziomu (A lub AA).

1. Strona www.mz.gov.pl spełnia wymaganie 1.1 Standardu – Alternatywa w postaci tekstu. Umieszczone na stronie internetowej treści nietekstowe (m.in. banery, zdjęcia) posiadają odpowiednik w postaci tekstu, który pełni tę samą funkcję, tj. zawiera tę samą treść.

Ocenę tekstów alternatywnych przeprowadzono, na podstawie badania trzech wybranych podstron¹³ strony www.mz.gov.pl. Na wybranych podstronach sprawdzono wybrane losowo obrazy i zdjęcia oraz stwierdzono, że zbadane elementy graficzne zawierały opisy pozwalające zrozumieć przeznaczenie treści nietekstowych, które opisywały. Wszystkie zbadane elementy graficzne przy

¹¹W załączniku nr 4 do rozporządzenia KRI wskazano 36 wymagań wynikających ze Standardu WCAG 2.0.

¹²Dla czterech wymagań określono 12 szczegółowych pozycji, tj. jedną dla wymagania 1.1 (pozycja 1.1.1), trzy dla wymagania 1.2 (pozycje 1.2.1, 1.2.2, 1.2.3); trzy dla wymagania 1.3. (pozycje 1.3.1., 1.3.2, 1.3.3) oraz pięć dla wymagania 1.4 (pozycje 1.4.1, 1.4.2, 1.4.3, 1.4.4, 1.4.5).

¹³<http://www.mz.gov.pl/ministerstwo/urzed>, <http://www.mz.gov.pl/aktualnosci>, <http://www.mz.gov.pl/rozwoj-i-inwestycje/inwestycje>.

opisach znacznika posiadały atrybuty „alt”, z krótkimi opisami szczegółów jakie przedstawiały obrazy.

2. Strona www.mz.gov.pl spełnia wymagania 1.2 Standardu – Media zmienne w czasie. Dokonano przeglądu podstrony „Aktualności”, na której odnaleziono jeden materiał audio/wideo, tj. nagranie zawierające jednocześnie obraz i dźwięk. W trakcie losowego przeglądu strony Ministerstwa więcej materiałów multimedialnych nie stwierdzono.
Odtworzono cały plik nagrania i po zapoznaniu się z jego treścią, stwierdzono że:
 - materiał wideo/audio wideo posiadał napisy, które przedstawiają zarówno dialogi jak i ważne informacje dźwiękowe,
 - napisy są umieszczone na kontrastowym tle,
 - napisy są wkomponowane w obraz i rzetelnie oddają treść wypowiedzi,
 - nagranie posiadało alternatywę dla obrazu, tj. umieszczony bezpośrednio pod nim tekst, w którym znajdował się dokładny opis zawartości obrazu w filmie.
3. Strona spełnia wymagania określone w pozycji 1.3.1. Standardu. Informacje, struktura oraz relacje pomiędzy treściami - przekazywane w treści zawartej na stronie serwisu www.mz.gov.pl mogą być prawidłowo odczytane przez program komputerowy lub są dostępne w postaci tekstu.
Badaniem w tym zakresie objęto stronę główną oraz pięć podstron serwisu¹⁴ nie stwierdzając odstępstwa od wymagań ww. pozycji Standardu.
4. Strona spełnia wymagania określone w pozycji 1.3.3 Standardu - zawarte w serwisie instrukcje w komunikatach, czy poleceniach nawigacyjnych nie opierają się wyłącznie na właściwościach zmysłowych.
Badaniem w tym zakresie objęto stronę główną oraz jeden z dwóch formularzy („szukaj” wraz z „szukaniem zaawansowanym”), które znajdują się na stronie Ministerstwa¹⁵. Nie stwierdzono w komunikatach, poleceniach nawigacyjnych opisów lub informacji dźwiękowych wymagających od użytkowników używania wyłącznie zmysłów wzroku lub słuchu. Nie stwierdzono informacji opartych o: kształt, rozmiar, wzrokową lokalizację oraz orientację w przestrzeni czy dźwiękowej.
5. Zgodnie z wymaganiem określonym w pozycji 1.4.1 Standardu, kolor nie jest wykorzystywany jako jedyny wizualny sposób przekazywania informacji lub wskazywania czynności do wykonania.
Badaniem objęto stronę główną i stronę z formularzem <http://www.mz.gov.pl/szukaj>. Dla wyróżnienia istotnych elementów strony zastosowano dodatkowe pogrubienia, podkreślenia, bądź dodatkową informację tekstową. W trakcie badanie nie stwierdzono elementów wyróżnionych wyłącznie kolorem. Oprócz wyróżnienia kolorem linki, odpowiedzi, komunikaty przy formularzu były wyróżnione w inny sposób, tj. podkreślone bądź pogrubione.
6. Na badanych stronach www.mz.gov.pl, <http://www.mz.gov.pl/aktualnosci>, nie stwierdzono jakichkolwiek elementów dźwiękowych. W związku z powyższym

¹⁴www.mz.gov.pl/leczenie, www.mz.gov.pl/leczenie/lista-oczekujacych-na-swiadczenia,
www.mz.gov.pl/kontakt, www.mz.gov.pl/szukaj?queries_query_query=zdrowie
www.mz.gov.pl/leki/zasady-wydawania-lekow-z-apteki

¹⁵Drugim formularzem jest „poleć znajomemu”.

nie badano spełnienia wymagania określonego w pozycji 1.4.2 Standardu – Kontrola odtwarzania dźwięku.

7. Badania z użyciem programu Contrast Analyser (wersja CCA-2.2) przeprowadzono na kontrastowej wersji strony, na podstronach <http://www.mz.gov.pl/ministerstwo/urząd> i <http://www.mz.gov.pl/aktualnosci> oraz na podstronie <http://www.bip.mz.gov.pl/przyjmowanie-i-zalatwianie-spraw>, która nie posiada wersji kontrastowej. Ustalono, że w niektórych elementach nie został zachowany wymagany, w pozycji 1.4.3 Standardu – Możliwość rozróżnienia, kontrast na poziomie 4,5:1.

Na stronie <http://www.mz.gov.pl/ministerstwo> dostępnej w podwyższonym kontraście wynik jest prawidłowy. Natomiast w przypadku podstrony „Jak załatwić sprawę”, „Aktualności” oraz „stopki” strony dostępnej w całym serwisie, kontrast nie spełniał wymaganego poziomu kontrastu, co opisano w punkcie niniejszego wystąpienia dotyczącym nieprawidłowości.

8. Badanie przeprowadzone na trzech podstronach serwisu MZ wykazało, że zgodnie z wymaganiami określonymi w pozycji 1.4.4 Standardu rozmiar tekstu na stronie www.mz.gov.pl może zostać powiększony do 200% bez użycia technologii wspomagających i bez utraty treści lub funkcjonalności.

Na stronie serwisu umieszczony jest mechanizm pozwalający na stopniowe powiększanie rozmiaru tekstu (w postaci symbolu: „T”). Jednokrotne użycie symbolu tekst zostaje powiększony, a dwukrotne powiększa tekst do 125%.

9. W wyniku badania strony głównej, „Aktualności” oraz „Urząd” (gdzie umieszczane są dokumenty urzędu) ustalono, że:
- dla treści w postaci grafiki, tj. baner lub logotyp zapewniono tekst alternatywny, który wyświetla się przy umieszczeniu kursora na elemencie tekstu w postaci graficznej i jest on zgodny z treścią zamieszczoną na grafice, co spełnienia wymagania Standardu w pozycji 1.4.5 – Możliwość rozróżnienia;
 - pięć z sześciu badanych dokumentów zostało udostępnione w edytowalnym formacie PDF spełniając również powyższe wymaganie.

(dowód: akta kontroli str. 94-97, 129)

Zasada 2 - Funkcjonalność

Opis stanu faktycznego

Zgodnie z zasadą funkcjonalności komponenty interfejsu użytkownika oraz nawigacja muszą być możliwe do użycia.

W załączniku nr 4 do rozporządzenia KRI wskazano cztery wymagania które mają zostać spełnione w tym obszarze (2.1, 2.2, 2.3, 2.4) – zostały one następnie rozpisane w ww. załączniku na 12 pozycji¹⁶ z określeniem wymaganego poziomu (A lub AA).

W trakcie kontroli ustalono, że strona www.mz.gov.pl spełnia wszystkie wymagania Standardu WCAG 2.0 w zakresie zasady 2 „funkcjonalność”.

1. W wyniku badania przeprowadzonego na na trzech stronach serwisu – stronie głównej (www.mz.gov.pl), podstronie „Dostępność” (<http://www.mz.gov.pl/dostepnosc>) i podstronie „Informacje o urzędzie” (<http://www.mz.gov.pl/ministerstwo/urząd>), ustalono że treść oraz wszystkie

¹⁶Dla czterech wymagań określono 12 szczegółowych pozycji, tj. dwie dla wymagania 2.1 (pozycja 2.1.1 i 2.2.2), dwie dla wymagania 2.2 (pozycje 2.2.1, 2.2); jedną dla wymagania 2.3 (pozycje 2.3.1) oraz siedem dla wymagania 2.4 (pozycje 2.4.1, 2.4.2, 2.4.3, 2.4.4, 2.4.5, 2.4.6 i 2.4.7).

zawarte w niej funkcjonalności (linki, przyciski, pola formularza) są dostępne z pozycji klawiatury, m.in.:

- przy użyciu klawisza "Tab" istnieje możliwość przechodzenia pomiędzy kolejnymi elementami serwisu,
- można odnaleźć zakładkę/baner „kontakt” posługując się wyłącznie klawiaturą,
- na wszystkich badanych stronach przejście pomiędzy poszczególnymi polami formularza jest możliwe.

Ponadto, na podstronie „dostępność” zawarto instrukcje dotyczące zastosowanych skrótów klawiszowych:

- 1 do 7 - pozycje w menu głównym
- 8 - przejście do menu bocznego jeśli jest dostępne
- 9 - przejście do stopki
- m - powrót do strony głównej
- s - przejście do wyszukiwarki
- k - strona kontakt
- i - przejście do menu dostępności,

oraz zmiana rozmiaru czcionki możliwa jest poprzez użycie skrótu klawiszowego „-”.

2. Na badanych podstronach, w trakcie nawigacji za pomocą klawiatury, nie stwierdzono występowania tzw. „pułapek na klawiaturę” (zatrzymanie/zablokowanie na jakimś elemencie serwisu), co stanowi wypełnienie dyspozycji określonej w pozycji 2.1.2 Standardu.
3. Na stronie www.mz.gov.pl jest tylko jeden przewijający się pasek informacyjny. Ustalono, że za pomocą prostej czynności - wciśnięcia klawisza „spacji” limit tego czasu może być dostosowany do potrzeb użytkownika (np. zatrzymany). Klawisze wstrzymujące, zatrzymujące lub uruchamiające przesuwaną się informację są umieszczone w widocznym miejscu na tle przesuwanego się paska informacji. W związku z powyższym wymagania Standardu w pozycjach 2.2.1 i 2.2.2 zostały spełnione.
4. Na stronie www.mz.gov.pl¹⁷ nie stwierdzono elementów migoczących o wysokiej częstotliwości, co jest zgodne z wymaganiem określonym w pozycji 2.3.1 Standardu¹⁸.
5. W trakcie przeprowadzania badania sposobu nawigacji po stronie www.mz.gov.pl¹⁹ za pomocą klawiatury, stwierdzono, że:
 - przy użyciu wyłącznie klawiatury – przycisk "Tab", możliwe jest poruszanie się pomiędzy blokami tekstu, przeskakiwanie „fokusa klawiatury”²⁰ jest logiczne – po kolejnych elementach danego bloku,

¹⁷Badaniem objęto podstrony:

<http://www.mz.gov.pl/ministerstwo/kierownictwo>, <http://www.mz.gov.pl/leczenie/poz>,
<http://www.mz.gov.pl/leki/wyroby-medyczne>.

¹⁸Zgodnie z wymaganiem Standardu, pozycja 2.3.1 strony internetowej nie powinny zawierać w swojej treści elementów, które migoczą częściej niż trzy razy w ciągu sekundy.

¹⁹Badaniem objęto podstrony:

<http://www.mz.gov.pl/ministerstwo/organy-nadzorowane>,
<http://www.mz.gov.pl/zdrowie-i-profilaktyka/choroby-cywilizacyjne>,
<http://www.mz.gov.pl/rozwoj-i-inwestycje/komunikaty>.

- na stronie dostępne są elementy takie jak "przejdź do treści" oraz "przejdź do góry", które są widoczne cały czas oraz można je aktywować za pomocą klawiatury (przy pomocy klawiszy Enter i spacji).
Powyższe było zgodne z wymaganiami określonymi w pozycji 2.4.1 Standardu, który wskazuje że na stronie powinny być dostępne mechanizmy umożliwiające pominięcie bloków treści powtarzanych na wielu stronach serwisu.
- 6. Zgodnie z wymaganiem określonym w pozycji 2.4.2 Standardu wszystkie badane podstrony²¹ serwisu posiadały unikalny tytuł opisujący ich temat. Tytuły badanych podstron były krótkie, zawierały na początku kluczową informację o jej zawartości i były zgodne z ich zawartością.
- 7. Struktura poruszania się między poszczególnymi elementami stron²² była prosta i logiczna, a fokus klawiatury przemieszczał się kolejno po elementach menu nawigacyjnego. W trakcie przeprowadzania badania stwierdzono, że można swobodnie się poruszać po kolejnych elementach strony i pomiędzy polami. W związku z tym spełniony został wymóg Standardu określony w pozycji 2.4.3 Standardu, zgodnie z którym kolejność nawigacji nie powinna wpływać na sens treści i funkcjonalność.
- 8. Na podstawie sprawdzenia dwudziestu linków na dwóch wybranych podstronach serwisu²³, ustalono, że ich treść, zgodnie z pozycją 2.4.4 Standardu, była zrozumiała i zgodna ze stanem faktycznym.
- 9. W wyniku przeprowadzonego badania dla pięciu wybranych podstron²⁴, ustalono, że możliwe było ich zlokalizowanie przy użyciu przynajmniej dwóch opcji dostępnych na stronie (tj. przy użyciu wyszukiwarki, spisu treści i mapy strony). W związku z powyższym, spełniono wymaganie określone w pozycji 2.4.5 Standardu.
- 10. W wyniku badania przeprowadzonego na podstronach:
 - <http://www.mz.gov.pl/ministerstwo/jednostki-podlegle-lub-nadzorowane>,
 - <http://www.mz.gov.pl/leki/apteki>.ustalono, że nagłówki są w odpowiedniej hierarchii oraz przypisano je zgodnie z logiką i hierarchią strony. W badanym formularzu – wyszukiwarka („Szukaj”), zastosowane etykiety były prawidłowe. W związku z powyższym, spełniono wymaganie określone w pozycji 2.4.6 Standardu.
- 11. W serwisie zapewniono spełnienie wymagania określonego w pozycji 2.4.7 Standardu, tj. fokus klawiatury był zawsze dobrze widoczny.
(dowód: akta kontroli str. 98-100, 129)

²⁰ Fokus klawiatury to wyróżnienie miejsca nawigacyjnego, na którym aktualnie znajduje się kursor klawiatury, na ogół przedstawiany jest w postaci ramki.

²¹ Badaniem objęto podstrony:
<http://www.mz.gov.pl/ministerstwo/kierownictwo>, <http://www.mz.gov.pl/leczenie/poz>,
<http://www.mz.gov.pl/leki/wyroby-medyczne>.

²² Badaniem objęto podstrony:
<http://www.mz.gov.pl/ministerstwo/organy-nadzorowane>,
<http://www.mz.gov.pl/zdrowie-i-profilaktyka/choroby-cywilizacyjne>,
<http://www.mz.gov.pl/rozwoj-i-inwestycje/komunikaty>.

²³ Badaniem objęto podstrony:
<http://www.mz.gov.pl/ministerstwo/jednostki-podlegle-lub-nadzorowane>,
<http://www.mz.gov.pl/leki/apteki>.

²⁴ Badaniem objęto podstrony:
<http://www.mz.gov.pl/ministerstwo/urzed>,
<http://www.mz.gov.pl/ministerstwo/jednostki-podlegle-lubnadzorowane>,
<http://www.mz.gov.pl/leczenie/poz>, <http://www.mz.gov.pl/leki/apteki>,
<http://www.mz.gov.pl/rozwoj-i-inwestycje/inwestycje>.

Zasada 3 – Zrozumiałość

Zgodnie z ww. zasadą komponenty interfejsu użytkownika oraz nawigacja muszą być zrozumiałe. W załączniku nr 4 do rozporządzenia KRI wskazano trzy wymagania które mają zostać spełnione w tym obszarze (3.1, 3.2, 3.3) – zostały one następnie rozpisane na 10 pozycji²⁵.

W trakcie kontroli ustalono, że strona www.mz.gov.pl spełnia wymogi wszystkich objętych badaniem pozycji Standardu w zakresie zasady „zrozumiałość”. W szczególności:

1. Język treści na stronie został prawidłowo zadeklarowany w kodzie strony i mógł być odczytany przez program komputerowy, tym samym serwis spełnia wymagania określone w pozycji 3.1.1 Standardu. Prawidłowa deklaracja języka jest istotna dla osób niewidomych, których programy odczytu ekranu automatycznie przełączają się pomiędzy językami syntezy mowy.

Na stronie nie stwierdzono treści, w innym języku niż zadeklarowany główny język strony. W związku z tym nie badano spełnienia wymagania Standardu w pozycji 3.1.2.

2. W serwisie, zgodnie z wymaganiem określonym w pozycji 3.2.1 Standardu, nie następowała zmiana kontekstu strony przy oznaczaniu komponentów fokusem, która wprowadziłaby w błąd lub dezorientowała użytkownika podczas wprowadzania danych.
3. Zmiana ustawień wybranych komponentów interfejsu przez użytkownika, zgodnie z wymaganiem określonym w pozycji 3.2.2 Standardu, nie powodowała automatycznej zmiany kontekstu.
4. Zastosowane mechanizmy nawigacji (menu serwisu, tj. wyszukiwarka, mapa strony i spis treści), powtarzają się na wielu stronach w badanym serwisie, w takim samym porządku względem siebie, czym spełniono wymaganie określone w pozycji 3.2.3 Standardu (konsekwentna nawigacja). Badanie przeprowadzono dla pięciu wybranych podstron²⁶ kolejność elementów nawigacji była taka sama na każdej podstronie tj. elementy menu i elementy wewnątrz menu.
5. W wyniku badania przeprowadzonego na trzech podstronach²⁷ zidentyfikowano osiem powtarzalnych elementów serwisu (tj. ikony: „szukaj”, strona alternatywna, „kontakt”, „ENG” – wersja w języku angielskim, „BIP”, „poleć znajomemu”, „T” – powiększ tekst, „drukuj”) i stwierdzono, że na wszystkich badanych podstronach mają taką samą funkcjonalność. Jest to zgodne z wymaganiami Standardu w pozycji 3.2.4.
6. W wyniku badania jedyne dostępne na stronie formularze wyszukiwarki („szukaj”) ustalono, że:

²⁵ Dla trzech wymagań określono 10 szczegółowych pozycji, tj. dwa dla wymagania 3.1 (pozycja 3.1.1 i 3.1.2), cztery dla wymagania 3.2 (pozycje 3.2.1, 3.2.2, 3.2.3 i 3.2.4); cztery dla wymagania 3.3 (pozycje 3.3.1., 3.3.2, 3.3.3 i 3.3.4).

²⁶ <http://www.mz.gov.pl/ministerstwo/jednostki-podlegle-lub-nadzorowane>,
<http://www.mz.gov.pl/ministerstwo/urząd>, <http://www.mz.gov.pl/leki/apteki>,
<http://www.mz.gov.pl/leczenie/poz>, <http://www.mz.gov.pl/rozwoj-i-inwestycje/inwestycje>.

²⁷ <http://www.mz.gov.pl/ministerstwo/jednostki-podlegle-lub-nadzorowane>,
<http://www.mz.gov.pl/ministerstwo/urząd>, <http://www.mz.gov.pl/szukaj>.

- pola formularza posiadały etykiety w formie tekstowej, które wskazywały jakie treści należy wprowadzić w formularzu,
- formularz posiadał czytelny przycisk z opisem czynności („szukaj”),
- formularz był obsługiwany za pomocą klawiatury (Tab, Strzałki, Backspace).

Ponadto w formularzu nie zastosowano zabezpieczenia typu Captch (zniekształcony fragment tekstu) zamieszczanego na stronach serwisów. Zastosowanie tego typu zabezpieczenia czyni cały formularz niedostępnym dla osoby korzystającej z czytnika ekranu.

Powyższe było zgodne z wymaganiem określonym w pozycji 3.3.2 Standardu. Dla tego typu formularza nie stosuje się funkcji związanych z wykrywaniem i korygowaniem błędów w związku z czym nie badano spełnienia wymagań określonych w pozycjach 3.3.1 i 3.3.2 Standardu.

(dowód: akta kontroli str. 101-102, 129)

Zasada 4 kompatybilność

Opis stanu faktycznego

W toku kontroli dokonano weryfikacji zgodności strony internetowej www.mz.gov.pl w zakresie spełniania Zasady 4 Standardu WCAG 2.0 – Kompatybilność z wykorzystaniem narzędzi W3C Markup Validation Service (validator.w3.org) oraz CSS Validation Service (jigsaw.w3.org/css-validator). Badanie wykazało błędy na stronie, co opisano w punkcie niniejszego wystąpienia dotyczącym nieprawidłowości.

(dowód: akta kontroli str. 92, 128)

Ustalone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Badanie wykazało, że na stronie²⁸ umieszczone były trzy dokumenty w postaci graficznej²⁹ (z rozszerzeniem PDF). Powyższe stanowiło naruszenie wymagania określonego w pozycji 1.4.5 Standardu. Tekst nie powinien być przedstawiany w postaci grafiki, ponieważ nie może być odczytany przez czytniki ekranów, z których korzystają osoby niewidome.
Dyrektor Biura Prasy i Promocji Pan Krzysztof Bąk wyjaśnił, że w dniu 30 czerwca 2015 r. nieprawidłowości zostały usunięte, co potwierdziły ponowne oględziny przeprowadzone w tym samym dniu.
(dowód: akta kontroli str. 94-97, 129)
2. W stopce serwisu dostępnej na wszystkich jego podstronach stwierdzono problem, dotyczący sposobu działania linku graficznego umożliwiającego rozwinięcie listy elementów (będących linkami). Po rozwinięciu listy za pomocą klawiatury, w następnym kroku fokus³⁰ przeskakuje na początek strony. Fokus pomija dodatkowe części listy pojawiające się bezpośrednio po jego użyciu i przechodzi do samego początku strony. Powyższe utrudnia tym samym nawigację (np. osobom niedowidzącym i niewidomym korzystającym z czytnika ekranu oraz osobom korzystającym przy obsłudze komputera jedynie z klawiatury), ponieważ aby zapoznać się z treścią dodatkowych linków należy przejść całą stronę od początku. Było to niezgodne z wymaganiem 1.3.2 Standardu – Zrozumiała kolejność.

²⁸ <http://www.bip.mz.gov.pl/legislacja/dzialalnosc-lobbingowa>.

²⁹ tj. Zarządzenie Nr 2 Dyrektora Generalnego MZ z 12 lutego 2015 r., „Informacja na temat działań podejmowanych wobec Ministerstwa Zdrowia w 2014 roku” oraz „Informacja na temat działań podejmowanych wobec Ministerstwa Zdrowia w 2013 roku”.

³⁰ Fokus klawiatury – to wyróżnienie miejsca nawigacyjnego na stronie internetowej, na którym aktualnie znajduje się kursor klawiatury, na ogół przedstawiany w postaci ramki.

NIK zwraca uwagę, że funkcjonalności powodujące rozwijanie się kolejnych elementów, powinny zostać zaprojektowane w taki sposób, aby w następnym kroku fokus przechodził do kolejnych elementów.

Dyrektor Biura Prasy i Promocji Pan Krzysztof Bąk wyjaśnił, że *powyższa nieprawidłowość tj. błędna kolejność treści w stopce została, w dniu 8 lipca 2015 r. naprawiona.*

(dowód: akta kontroli str. 127)

3. Niektóre elementy strony nie spełniały warunku zachowania kontrastu na poziomie 4,5:1, co stanowiło naruszenie wymagania określonego w pozycji 1.4.3 Standardu WCAG 2.0 i może stanowić utrudnienie w korzystaniu ze strony przez osoby niedowidzące.

W trakcie kontroli ustalono, że na podstronach serwisu:

- „Jak załatwić sprawę” – „kolumna lewa” zawierała elementy o poziomie kontrastu między tłem a tekstem 4,30:1,
- „Aktualności” — „kolumna lewa” (opis zdjęcia) – zawierała elementy o poziomie kontrastu między tłem a tekstem 2,53:1.

Ponadto badanie elementów zawartych w „stopce strony” dostępnej na wszystkich podstronach serwisu wykazało, że kontrast między tłem a tekstem był na poziomie 3,81:1.

Dyrektor Biura Prasy i Promocji Pan Krzysztof Bąk wyjaśnił, że w dniu 30 czerwca 2015 r. nieprawidłowości zostały usunięte. Potwierdziły to oględziny przeprowadzone w tym samym dniu.

(dowód: akta kontroli str. 103-104, 129)

4. Badanie zgodności strony <http://www.mz.gov.pl/> ze Standardami HTML lub XHTML (W3C) przeprowadzone w dniu 24 czerwca 2015 r. narzędziem validator.w3.org wykazało 2 błędy (Errors) oraz 2 ostrzeżenia (warning(s)).

Badanie poprawność kaskadowych arkuszy stylów CSS na <http://www.mz.gov.pl/> przeprowadzone w tym samym dniu narzędziem jigsaw.w3.org/css-validator wykazało 70 błędów (Errors) oraz 239 ostrzeżeń (warning(s)). Powyższe stanowiło naruszenie wymagania określonego w pozycji 4.1.1 – Parsowanie Standardu WCAG 2.0 i może powodować nieprawidłowe odczytywanie treści przez programy czytające.

Dyrektora Biura Prasy i Promocji wyjaśnił, że *wyniki powyższego badania zostały przekazane Wykonawcy, który poinformował, że wszystkie błędy krytyczne zostaną niezwłocznie poprawione, a pozostałe nie wpływające bezpośrednio na dostępność i użyteczność są planowane jako zmiany optymalizacyjne, do wdrożenia przy najbliższej aktualizacji CMS (która jest w trakcie).*

(dowód: akta kontroli str. 92, 128)

3. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o Najwyższej Izbie Kontroli, wnosi o:

1. dokonanie przeglądu serwisu www.mz.gov.pl w celu wyeliminowania informacji tekstowych dostarczanych wyłącznie w postaci grafiki.
2. Wyeliminowania przyczyn powstawania błędów parsowania zgodnie z rekomendacjami W3C.

4. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli³¹ kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Prezesa Najwyższej Izby Kontroli.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania
uwag i wykonania
wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, dnia lipca 2015 r.

Prezes
Najwyższej Izby Kontroli
Krzysztof Kwiatkowski

.....

³¹Dz. U. z 2012 r., poz. 82 ze zm.